

Svetový deň diabetu

Tlačová správa, 13. november 2015 – **Diabetes mellitus, alebo cukrovka, je v súčasnosti jedným z najčastejších a finančne najnáročnejších chronických ochorení. Mnohí o ňom hovoria ako o pandémie tretieho tisícročia. Podľa medzinárodných štatistík ním vo svete trpí jeden z dvanástich ľudí. Nepriaznivý vývoj v počte diabetikov neobchádza ani Slovensko, čo potvrdzujú štatistiky Národného centra zdravotníckych informácií. Kým v roku 1980 bolo na Slovensku evidovaných 122 197 diabetikov, v roku 2014 to už bolo 339 419, čo je nárast o takmer 220-tisíc osôb.**

V roku 2014 bolo v diabetologických ambulanciách na Slovensku evidovaných 339 419 diabetikov (v tom 181 051 žien a 158 368 mužov), čo predstavuje pokles o 1 026 pacientov oproti predchádzajúcemu roku. Vo veku 0 – 18 rokov sa na diabetes mellitus liečilo 2 024 osôb. Počet novodiagnostikovaných diabetikov za posledných 12 mesiacov predstavoval 23 613 osôb, z toho 86 % (20 259) nových prípadov tvorili pacienti s diabetom druhého typu. Počet týchto diabetikov rastie najmä vo vyššom veku, čo potvrdzuje fakt, že 3/4 nových prípadov boli 50- a viacroční pacienti. Najviac nových prípadov bolo hlásených podľa územia zdravotníckeho zariadenia v Bratislavskom (3 832) a Trnavskom (3 081) kraji a najmenej v Žilinskom (2 442) a Trenčianskom (2 696) kraji.

Typickejší pre mladších pacientov je diabetes mellitus I. typu. V tomto prípade je aj nástup ochorenia rýchly a príznaky sú nápadnejšie. V roku 2014 pribudlo 1 531 (6 %) nových pacientov s týmto typom diabetu. Najviac novodiagnostikovaných pacientov sme evidovali vo vekových skupinách 20 – 39 rokov (745). U detí do 15 rokov bolo zistených 191 nových prípadov diabetu I. typu, čo je 96 % zo všetkých ochorení diabetu v tejto vekovej skupine.

Okrem spomínaných typov cukrovky sa môže prejavíť aj gestačný, tzv. tehotenský diabetes (GD), ktorý vzniká v tehotenstve a po pôrode väčšinou zanikne. Ide o poruchu regulácie hladiny cukru v krvi, ktorá sa objavuje u tehotnej ženy, hoci predtým jej ochorenie nediagnostikovali. V roku 2014 bol u nás GD diagnostikovaný 1 452 ženám.

V liečbe diabetikov môžeme dlhodobo sledovať pokles liečby režimovými opatreniami ako sú diéta, redukcia hmotnosti, pravidelná fyzická aktivita, odstránenie škodlivých návykov a iné. Takto sa liečilo približne 20% pacientov. Podiel liečených diabetikov inzulínom predstavoval 29% a liečba perorálnymi antidiabetikami oproti roku 2013 narástla o jeden percentuálny bod na 51,3%. U detí a dorastu vo veku 0 – 18 rokov je najčastejším spôsobom liečby podávanie inzulínu (95%), ktorý je nevyhnutný pre pacientov s prvým typom DM kvôli stratenej schopnosti produkcie inzulínu pankreasom. Vo vekovej skupine 19 rokov a viac prevláda liečba perorálnymi antidiabetikami (51,6%).

Kolísanie hladiny glykémie je príčinou, že diabetici sú viac náchylní na rozvoj chronických komplikácií. Z celkového počtu diabetikov malo 56% z nich ochorenie sprevádzané hypertenziou, u

Kontakt:

Peter Bubla
Komunikačný odbor
Ministerstvo zdravotníctva SR

Telefón:

02/59373116
0918 709 790

E-mail:

peter.bubla@health.gov.sk
www.health.gov.sk
www.nczisk.sk

48% sa objavili poruchy metabolizmu lipidov, 25% trpelo neuropatiou, 20% malo očné a 13% obličkové komplikácie. Najčastejšie sprievodné choroby zistené u diabetikov za posledných 12 mesiacov boli poruchy metabolizmu lipidov (14 553 prípadov), artériová hypertenzia (13 425 prípadov) a diabetická neuropatia (7 199 prípadov). Komplikácie s očami sme zaznamenali v 5 650 prípadoch a komplikácie s obličkami v 4 572 prípadoch, z toho 230 ich bolo dialyzovaných a 40 transplantovaných.

Cukrovka je chronické metabolické ochorenie, pri ktorom sa v tele prestane vytvárať inzulín alebo sa ho netvorí dostatok. Pri cukrovke okrem nedostatočnej premeny cukrov v organizme dochádza aj k poruche spracovania tukov, bielkovín, minerálnych látok a vody. Zvýšené hodnoty krvného cukru v priebehu rokov vedú k poškodeniu ciev. Pacienti sú preto viac ohrození komplikáciami ako sú najmä kardiovaskulárne ochorenia, mozgové príhody, vysoký krvný tlak, postihnutie obličiek a zraku. K príznakom diabetu patria nadmerný smäd, únava, časté močenie, úbytok na váhe, malátnosť, pomalé hojenie rán.

Podrobnejšie údaje o pacientoch s touto diagnózou prezentuje publikácia NCZI s názvom [Činnosť diabetologických ambulancií v SR 2014](#).

Diabetes v Európe a vo svete

Ako uvádza Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), v roku 2014 bola globálna incidencia diabetu v dospeljej populácii okolo 9% . Štatistiky potvrdzujú nárast tohto ochorenia u všetkých vekových kategórií, a to predovšetkým vďaka obezite, nezdravej strave a nedostatku telesnej aktivity. Aj preto WHO odhaduje, že v roku 2030 bude diabetes siedmou najčastejšia príčinou úmrtí. Podľa medzinárodnej diabetologickej federácie (IDF) trpí globálne na cukrovku 387-miliónov ľudí a ďalších 316-miliónov ľudí s poruchou glukózovej tolerancie má vysoké riziko tohto ochorenia. Najviac diabetikov je vo vekovej kategórii 40-59 rokov. Očakáva sa, že do roku 2035 sa počet diabetikov zvýši na 592-miliónov, aj keď vo väčšine prípadov by sa ochoreniu dalo preventívne predísť zdravým životným štýlom. V roku 2014 mal diabetes na svedomí 4,9-milióna úmrtí, čo je jedno úmrtie každých 7 sekúnd. V detskej populácii je podľa IDF štatistík viac ako 497-tisíc detí pod 15 rokov chorých na diabetes I. typu a každoročne sa ich počet zvýši o približne 79-tisíc nových prípadov. Európsky región má najvyšší počet detských diabetikov I. typu (okolo 130-tisíc) a každý rok pribudne asi 20-tisíc nových detských prípadov s DM I. typu. Najvyššia incidencia detského diabetu I. typu z dostupných dát podľa jednotlivých krajín je vo Fínsku (57,6/100 000) a najnižšiu má Venezuela (0,1/100 000). Ďalšie európske krajiny s najvyššou incidenciou detského diabetu sú Švédsko, Nórsko, Spojené kráľovstvo, Dánsko a Nemecko.

Kontakt:

Peter Bubla
Komunikačný odbor
Ministerstvo zdravotníctva SR

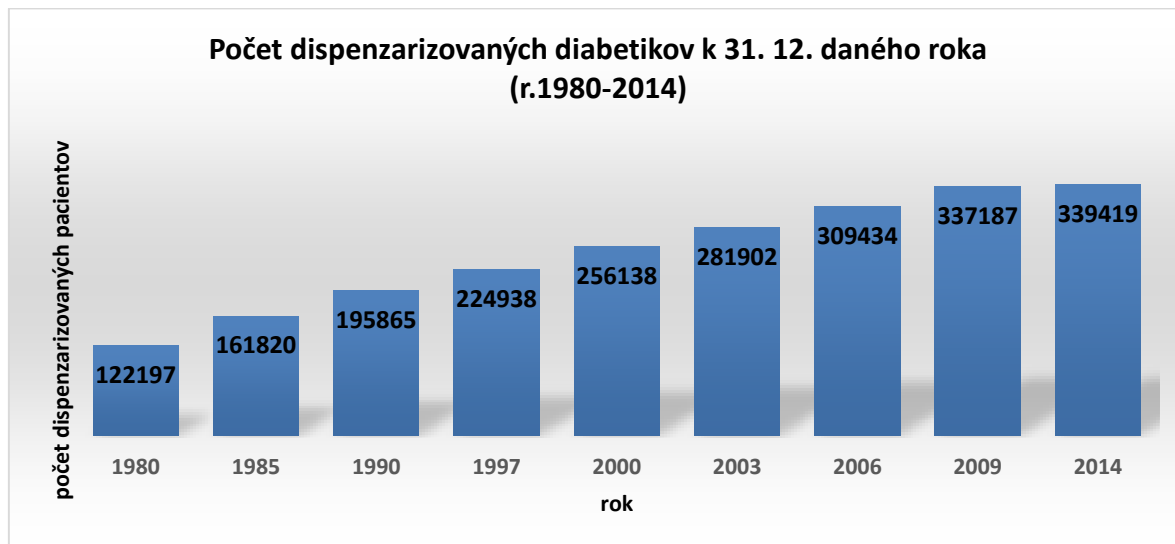
Telefón:

02/59373116
0918 709 790

E-mail:

peter.bubla@health.gov.sk
www.health.gov.sk
www.nczisk.sk

Tabuľka 1: Počet dispenzarizovaných diabetikov k 31. decembru (r.1980-2014) v SR

Zdroj údajov: Ročný výkaz o činnosti diabetologických ambulancií (2000-2014)

Tabuľka 2: Štatistické porovnania podľa regiónov (2014)

Región	Prevalencia DM (%)	Počet prípadov DM (milióny)	Nediagnostikované prípady DM % (20-79 rokov)
Stredný východ a severná Afrika	9,7	37	48,6
Severná Amerika a Karibik	11,4	39	27,1
Juho-východná Ázia	8,3	75	52,8
Južná a stredná Amerika	8,1	25	27,4
Západný Pacifik	8,5	138	53,6
Európa	7,9	52	33,1
Afrika	5,1	22	62,5

Zdroj: Medzinárodná diabetologická federácia: IDF Diabetes Atlas 2014

Kontakt:

Peter Bubla
Komunikačný odbor
Ministerstvo zdravotníctva SR

Telefón:

02/59373116
0918 709 790

E-mail:

peter.bubla@health.gov.sk
www.health.gov.sk
www.nczisk.sk

Tabuľka 3: Európske štatistické porovnanie podľa krajín (2014)

Krajina	Počet prípadov DM (20-79 rokov) v tisícoch	Prevalencia v %	Incidenca diabetu I. typu u detí (0-14 rokov) na 100 000 (r. 2013)
Nemecko	7 279,35	11,52	21,9
Španielsko	3 704,07	10,58	20,6
Taliansko	3 515,80	7,71	12,1
Francúzsko	3 241,34	7,17	12,2
Spojené kráľovstvo UK	2 452,83	5,38	28,2
Poľsko	2049,06	7,08	17,3
Holandsko	886,70	7,24	18,6
Česká republika	729,01	8,87	19,3
Grécko	585,39	7,04	10,4
Maďarsko	565,40	7,51	18,2
Slovensko	387,26	9,28	13,6
Fínsko	352,64	8,9	57,6
Dánsko	337,39	8,3	25,1
Nórsko	249,20	6,93	32,8
Litva	109,48	4,84	14,2

Zdroj: Medzinárodná diabetologická federácia: IDF Diabetes Atlas 2013, 2014

Tabuľka 4: Top 10 krajín s najvyšším počtom obyvateľov s diabetes mellitus (20-79 rokov), 2013

Krajina	Počet osôb s DM (milióny)
Čína	98,4
India	65,1
USA	24,4
Brazília	11,9
Ruská federácia	10,9
Mexiko	8,7
Indonézia	8,5
Nemecko	7,6
Egypt	7,5
Japonsko	7,2

Zdroj: Medzinárodná diabetologická federácia: IDF Diabetes Atlas 2013

Kontakt:

Peter Bubla
Komunikačný odbor
Ministerstvo zdravotníctva SR

Telefón:

02/59373116
0918 709 790

E-mail:

peter.bubla@health.gov.sk
www.health.gov.sk
www.nczisk.sk

Tabuľka 5: Najvyššia a najnižšia incidencia DM I. typu na 100 000 u detí (0-14 rokov) vo vybraných krajinách, 2013

Krajina	Incidencia diabetu I. typu u detí (0-14 rokov) na 100 000
Fínsko	57,6
Švédsko	43,2
Nórsko	32,8
Saudská Arábia	31,4
Spojené kráľovstvo	28,2
Kanada	25,9
Dánsko	25,1
USA	23,7
Austrália	22,5
Kuvajt	22,3
Venezuela	0,1
Peru	0,5
Čína	0,6
Thajsko	0,6
Južná Afrika	0,8
Paraguaj	0,9
Kórejská republika	1,1
Kolumbia	1,3
Japonsko	2,4

Zdroj: Medzinárodná diabetologická federácia: IDF Diabetes Atlas 2013

Kontakt:

Peter Bubla
Komunikačný odbor
Ministerstvo zdravotníctva SR

Telefón:

02/59373116
0918 709 790

E-mail:

peter.bubla@health.gov.sk
www.health.gov.sk
www.nczisk.sk